

MESAJ TASARIMI

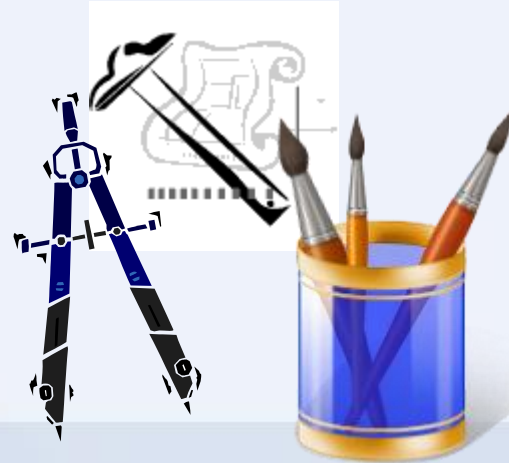
Mesaj Tasarımı

- Mesaj bir ya da daha fazla kişide psikomotor, bilişsel ya da duyuşsal farklılık yaratmak amacı ile belli bir düzende bir araya getirilerek üretilen işaretler (kelimeler, resimler, jest ve mimikler vb.) olarak tanımlanabilir.
- Tasarım ise öğretimsel bir problem ile başlayan ve çözüme yönelik somut bir plan ya da reçete ile sonuçlanan önceden düşünülmüş analiz ve sentez işlemlerini tanımlar.

Mesaj Tasarımı

- Öğretimsel mesaj tasarımların başarılı olabilmesi için birçok teori ve kuralın göz önünde bulundurulması gerekmektedir.
  - Bu bölümde daha çok öğretmen tarafından yapılan ön tasarıma yönelik noktalar ele alınmış ve
  - Öğretimsel mesaj tasarımında motivasyon ve algıyı artırıcı unsurlara yer verilmiştir.

Motivasyon Kuralları

- Motivasyon davranışın yönü ve boyutudur.
  - Boyut gösterilen çabayı yön ise belli bir amaca yönelmeyi ifade etmektedir.
- Birçok tasarımcı iletişim ortamının ve kullanılan materyallerin etkin ve doğru kullanımının öğrenmede motivasyonu artırıcı bir unsur olduğunu öne sürmüşlerdir (Burbank & Pett, 1986).

Genel Motivasyon İlkeleri

Değişiklik ve Merak:

- İlk izlenimler insanların bir nesne ya da duruma karşı tutumlarında çok önemli bir etkiye sahiptir.
- Eğer bir öğrencinin dikkatini dersin ilk birkaç dakikasında çekmeyi başarabilirse, öğrencide bu derse karşı pozitif motivasyon oluşturulabilir.

-Değişiklik ve Merak

- Öğrencinin merakını ortaya çıkaracak başlıca unsurlar şunlardır;
  - Konunun organizasyonu ve sunulmasındaki değişiklikler öğrencinin dikkat ve merakını artırabilir
  - Kullanılan öğretim etkinliklerinin sırasını değiştirmek dikkati sürekli kılabilir
  - Zihinsel çelişki yaratacak durumları tetiklemek gerçek merakı harekete geçirebilir.

-Değişiklik ve Merak

- Sorgulama yapmaya karşı bir eğilim oluşturmak amacı ile konuyu problem ya da bir soru ile başlatmak dikkat uyandırabilir
- Öğrencilerin geçmiş deneyimleri ile çelişkileri, mantığa aykırı görünen örnekleri, sıra dışı fikirleri ve esprileri kullanmak merak uyandırabilir.
- Çözümü olmayan ya da çözülemez problemleri sunmak gizemli bir merak uyandırabilir.

-İhtiyaç Dürtüsü (Uyarımı)

- Öğrencilerin motivasyonlarını artırıcı diğer bir değişken, öğrenci ihtiyaçlarını odak noktasına alarak bir takım etkinlik ve unsurların düzenlenmesidir.
- Burada öncelikli yapılması gereken ise
  - öğrenci özelliklerini tanımak olup ders öncesi, ders sırası ve sonrasında bu özellikleri ortaya çıkaracak araç ve etkinliklerin belirlenmesidir.

-İhtiyaç Dürtüsü (Uyarımı)

- Öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda göz önüne alınacak başlıca unsurlar şunlar olabilir;
  - Öğrencinin öğrenmeye motivasyonunu ihtiyaçları ve istekleri arasında olduğu kadar konu ile amaçlar arasında da ilişkiler yaratarak güçlendirmek
  - Konuyu geçmiş deneyimleri ile ilişkilendirmek
  - Öğretimin öğrenenin var olan bilgi ve becerileri üstüne nasıl kurulacağı konusunda net açıklamalar yapmak

-İhtiyaç Dürtüsü (Uyarımı)

- Kullanılan materyal ile öğrencinin alışık olduğu işlem, kavram ve beceriler arasında bağlantı kurabilmek amacı ile benzetmeler kullanmak,
- Öğretim amaçlarını olabildiğince öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda oluşturmak ,
- Öğrencide amaca odaklanmayı sağlamak amacı ile verilen yönerge ve ödevlerin başarıyı nasıl etkileyeceği konusunda net açıklamalar yapmak,
- Öğrencinin o sırada ya da gelecekte kullanacağı uygulamaları kapsamak,

Genel Motivasyon İlkeleri

-İhtiyaç Dürtüsü (Uyarımı)

- Kişileştirmeleri kullanın,
- Kişiyeye yönelik hitaplar kullanmak,
- Dersin gereksinimleri ve öğretme yöntemleri ile öğrencinin öğrenme biçimi arasında denge sağlamak,
- Öğretilen konuda rol modellemeleri kullanmak,
- Öğretmenin motivasyonunu artırmak,

-İhtiyaç Dürtüsü (Uyarımı)

- Anlatılan konu alanında çalışmış ve tanınmış kişilerin yaşam öykülerinden alıntı ya da ilgili öykülere yer vererek konuya ilgi çekmek,
- Davranış değişikliği yaratmak amacı ile rol modelleme etkinliklerinde öğrencilere rol vermek,
- Algılamada uyumluluk yaratmak amacı ile ders materyalleri içerisinde öğrencinin tanıdık olduğu resim, değer vb. unsurları bulundurmak.

-Zorluk Derecesi

- Materyalleri, öğrencilerin başarabileceklerini inanmaları için uygun bir zorluk derecesinde tasarlamak önemlidir. Bu yüzden dikkat edilmesi gereken özellikler;
  - Dersin sonunda öğrencilerden ne beklendiğinin açıkça ortaya konması
  - Öğrencilerin öğrenme aktivitelerini devam ettirme olasılıkları başarılarına bizzat kendi çaba ve yeteneklerinin katkısı ölçüsünde artar
  - Motivasyon ve başarıyı artırmak için öğrencinin kendi hızında öğrenmesine olanak tanımak.

-Pozitif Sonuçlar

- Öğrenmeye karşı sürekli ilgi ve motivasyon sağlamak için ödüllendirme ve içsel tatmin sağlayıcı sonuçlara ulaşmanın desteklenmesi gerekir. Bunun için aşağıda dikkat edilmesi gereken noktalar;
  - Yeni öğrenilen becerilerin anlamlı bir şekilde uygulanmasına olanak sağlayan fırsatların tanınması içsel tatmini geliştirir.
  - Zor bir görevi yerine yetirdikten (başardıktan) sonra pozitif geri bildirim göndererek ödüllendirme

-Pozitif Sonuçlar

- İçsel motivasyonu sağlayamayacak nitelikte olan ya da yineleyici tarzda olan materyaller için dış motivasyonu sağlayacak unsurlar kullanmak
- Öğrencin kendi başarısından hoşnut olabilmesi yönünde öğrenci beklentisi, yapılan değerlendirme ve verilen ödüller arasında denge kurmak.

-Metin ve Grafikler

- Yazılı ortamda metin ve grafiklerin öğrencinin dikkat ve ilginı çekecek şekilde düzenlenmesine ilişkin bazı prensipleri birlikte gözden geçireceğiz.
- **Olumlu İzlenim**
Güven kazanmak ve öğrenci dikkatini çekmek amacıyla;
  - Dökümana başlangıçta rahat izlenebilir bir görünüm vermek,
  - Daha kısa metinler kullanmak.

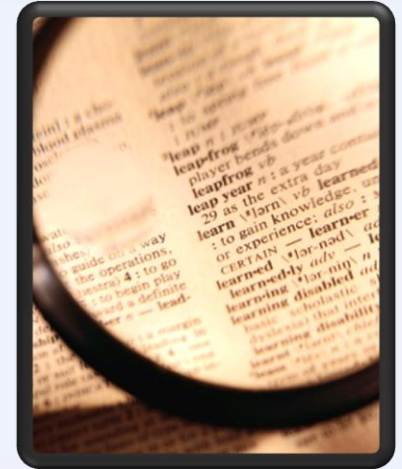
-Metin

- Yazılı ders materyalini açık ve iyi organize edilmiş bir şekilde hazırlamak.
- Satır aralığını çok sıkışık ya da çok açık yapmamak.
- Uygun grafik, renk ve yazı biçimleri kullanmak.
- Standart yazı tiplerini ve biçimlerini kullanmak.
- Metni daha kolay okunur hale getirmek.

-Metin

- **Yazı İçeriğinin Okunaklılığı**
  - Okunaklı bir yazı biçimi kullanmak,
  - Doğru, açık ve net bir dil kullanmak,
  - Öğrenci dikkatini çekmek amacı argo kelime ve deyimler kullanmaktan çekinmek,
  - Öğrencinin tanıdığı olduğu ve olabildiğince somut kelimeler kullanmak,
  - Akıcı bir kullanmak, devrik cümlelerden kaçınmak,
  - Öğrenci dikkatini sürekli tutacak makul uzunlukta cümleler kurmak.

-Metin

- Uzun olan bölümleri başlıklar kullanarak bölmek ve bu bölümlerden önce başa kısa bir giriş paragrafı eklemek,
- Paragraflarda öncelikle ana fikir ve düşünceleri ele almak, ayrıntılara daha sonraki cümlelerde yer vermek,
- Anlamı destekleyen “ve”, “ile”, “bunun dışında”, “ayrıca”, “örnek olarak” vs. gibi anlam güçlendiren ek ve kelimeler kullanmak,
- Dikkatin devamını sağlayabilmek için yer yer cümlelerin karmaşıklık düzeyinde ve kullanılan kelimelerde değişiklikler yapmak.

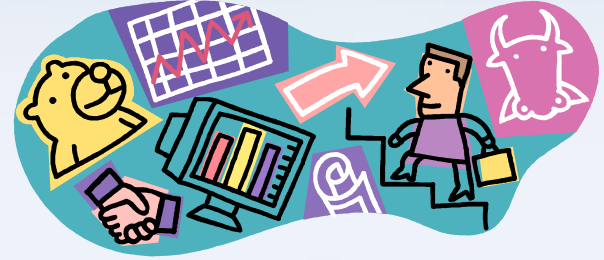
-Grafikler ve Resim

- Öğrenci dikkat ve güvenini sağlamak amacı ile dökümanın daha kolay anlaşılmasını ve yorumlanmasını sağlayan görsel materyal kullanmak.
- Yazılı dökümanın sayfa düzenini dikkat çekici ve rahatça izlenebilir şekilde ayarlamak (alt üst boşluklar, girintiler vb.)
- Öğretimsel dökümanda metnin yanda ilgi çekici görsel materyale yer ayırmak (resimler, grafik, karikatür vb.)

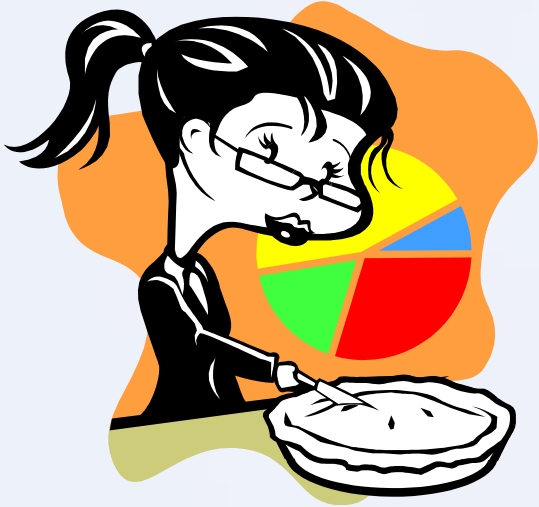
Genel Motivasyon İlkeleri

-Grafikler ve Resim

- Özgünlük ve drama içeren resimlere yer vermek,
- Öğrenci dikkatini çekmek amacı ile içinde insanlar olan resimleri kullanmak,
- Renkli resimlere yer vermek, (renkli resimlerin daha dikkat çekici olduğu kanıtlanmıştır)

-Grafikler ve Resim

- Renkli resim kullanırken ya da oluştururken resmin doğru öğretimsel mesajı taşımaya ve görsel algı prensiplerine uygun olmasına dikkat etmek,
- Öğrencinin dikkatini ve ilgisini mümkün olduğunca başlangıçta çekmeye çalışmak.

Kaynaklar

- Açıkgöz, Ü., K., (2003). Etkili Öğrenme ve Öğretme, Kanyılmaz Matbaası, İzmir.
- Beck, R. C. (1990) Motivation: Theories and Principles. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Berlyne, D. (1966). Curiosity and Exploration. Science, 153(3731), pp.25-33
- Burbank, L. & Pett, D. (1986). Designing printed instructional materials. Performance and Instruction Journal Vol (8) nO: pp: 5-9
- Chow, Kenny K. N.(2008) Operating Text and Transcending Machine: Toward an interdisciplinary Taxonomy of Media Works, LEONARDO, Vol. 41, No. 4, pp. 373-378,
- Cüceoğlu, D. (1997). Yeniden İnsan İnsana, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Çilenti (1991). Eğitim teknolojisi ve Öğretim. Alıntı: Yalın, H.İ. (2005). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Nobel Yayıncılık, Ankara
- Dale E., (1969). Audiovisual Methods in Teaching (3rd Edition.). Holt, Rinehart & Winston . NEW York, London.
- Demirel Ö. (2000). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme, Pegema Yayıncılık, Ankara.
- Gagne, R.M. (1970) The Conditions of Learning. New York: Holt, Rinehart, % Winston.
- Keller, J.M. (1983). Motivational design of instruction. In Reigeluth (Ed.) Instructional Design, Theories and Models: An Overview of Their Current Status. Hillsdale N.J. Lawrence Erlbaum Associates
- Nunan, T. (1983) Countering Educational Design. New York. Nichols
- Reigeluth, C.M. (1983). Instructional Design. What is it and Why is it?. In Reigeluth (Ed.) Instructional Design, Theories and Models: An Overview of Their Current Status (pp.3-16). Hillsdale N.J. Lawrence Erlbaum Associates .